

Г. А. Єрмолаєва

кандидат педагогічних наук

доцент кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи

e-mail: ertolaeva_anna@ukr.net, ORCID: 0000-0001-5324-8390

ВП «Миколаївська філія Київського національного університету музики і мистецтв»

вул. Декабристів, 17, м. Миколаїв, Україна, 54000

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ЗАСОБИ В ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ З МАЙБУТНІМИ АБІТУРІЄНТАМИ СФЕРИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета дослідження – висвітлити мультимедійні технології як один з ефективних засобів здійснення профорієнтаційної роботи з майбутніми абітурієнтами сфери інформаційної діяльності в закладах вищої освіти.

Методологія дослідження. У ході дослідження використано такі методи: описовий (для зазначення теоретичних засад роботи); аналізу й синтезу, структурний (для узагальнення та систематизації отриманих даних).

Результати. Встановлено, що використання мультимедійних технологій в профорієнтаційній роботі дозволить значно розширити охоплення цільової аудиторії, застосувати маркетингові інтернет-стратегії просування пропозиції та адаптувати форми й зміст профорієнтаційних матеріалів до її характеристик. Окреслено прийнятні напрями, форми, методи проведення профорієнтаційної роботи з використанням технологій на кафедрі інформаційної, бібліотечної та архівної справи Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету музики і мистецтв». Можливості сучасних технологій становлять основу ефективної стратегії розвитку сучасних освітніх систем загалом, збагачують та розширюють інформацію про майбутню спеціальність, суттєво поглиблюють кругозір майбутніх абітурієнтів, які цілеспрямовано обирають інформаційну діяльність.

Новизна одержаних результатів зумовлена тим, що, незважаючи на активний інтерес наукової спільноти до використання мультимедійних технологій як одного з ефективних засобів здійснення профорієнтаційної роботи з майбутніми абітурієнтами сфери інформаційної діяльності в закладах вищої освіти, досі немає серйозних узагальнювальних праць, присвячених розгляду цього питання.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані під час упровадження мультимедійних засобів у профорієнтаційну діяльність у закладах вищої освіти.

Ключові слова: профорієнтаційна робота, мультимедійні технології, вища освіта, абітурієнти сфери інформаційної діяльності.

I. Вступ

Профорієнтація на сьогодні є актуальним питанням у сферах життєдіяльності індивіда та державної політики. Зазвичай це стосується навчальних закладів, на долю яких випадає переважний обсяг профорієнтаційної роботи, результати якої виступають вагомою складовою його позиціонування.

Дослідження науковців, які присвячені проблемі використання засобів мультимедіа в профорієнтаційній роботі (О. В. Фуштей [2], Л. С. Шевченко [4]), показують, що цілеспрямоване й систематичне використання мультимедійних технологій стримується низкою факторів: фрагментарним застосуванням засобів мультимедіа; випадковістю, недостатньою обґрунтованістю вибору методів їх застосування, ефективні методи профорієнтаційного консультування абітурієнтів засобами мережі Інтернет – це: онлайн спостереження; аналіз документів; інтернет-анкетування; інтернет-тестування; бесіди-інтерв'ю через інтерактивні системи спілкування; складання профконсультантом індивідуальних характеристик особистості; ознайомлення відвідувачів порталу професійного консультування молоді з інформацією, що розміщена на ньому (Н. Химиця [3]). Аналіз найбільш поширених форм і методів профорієнтаційної роботи в закладах середньої спеціальної та вищої освіти, складання «цифрового портрету» виокремлених сегментів цільової аудиторії – майбутніх абітурієнтів та їх батьків – є одним з ефективних методів профорієнтаційної роботи (С. М. Гаріна, Н. Т. Тверезовська [1]). Проте, незважаючи на значні досягнення у вирішенні зазначеної проблеми, багато питань аналізу та використання мультимедійних технологій здійснення профорієнтаційної роботи з майбутніми абітурієнтами сфери інформаційної діяльності в закладах вищої освіти потребують подальшого вивчення.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета статті – висвітлити мультимедійні технології як один з ефективних засобів здійснення профорієнтаційної роботи з майбутніми абітурієнтами сфери інформаційної діяльності в закладі вищої освіти. Тож актуалізуємо низку важливих питань, що постають під час застосування дослідницької процедури, що дозволить значно розширити охоплення цільової аудиторії, застосувати маркетингові інтернет-стратегії просування пропозиції та адаптувати форми й зміст профорієнтаційних матеріалів до її характеристик. У процесі вирішення дослідницьких завдань використано такі методи: описовий (для зазначення теоретичних засад роботи); аналізу й синтезу, структурний (для узагальнення та систематизації отриманих даних).

III. Результати

Сучасна соціально-економічна ситуація, збільшення рівня безробіття, переорієнтація з одних перспективних галузей професійної діяльності на інші потребують підготовки компетентних і конкурентоспроможних спеціалістів, які володіють універсальними знаннями, уміннями, навичками й здатні швидко перебудувати свою діяльність.

Вибір професії – одне з найважливіших рішень, прийнятих людиною в житті, оскільки всі хочуть, щоб робота відповідала інтересам і можливостям, приносила радість і гідно оплачувалася.

На вибір професії впливає безліч чинників: власні інтереси та здібності, думка друзів і батьків. Правильний вибір професії зумовлює моральне задоволення, позитивну самооцінку, високу результативність праці, якість продукції.

Одна з найсерйозніших перешкод для самостійного вибору професії – це брак інформації про різні спеціальності й ті навчальні заклади, де можна здобути необхідну освіту. Прискорення темпів оновлення технологій спонукає до пошуку нових форм, методів і засобів проведення профорієнтаційної підготовки для абітурієнтів [2].

Профорієнтаційна робота з абітурієнтами є пріоритетним напрямом роботи вищої школи.

До основних форм профорієнтаційної роботи належать: дискусії, тренінги, круглі столи, виставки-перегляди, екскурсії, зустрічі з випускниками школи, студентами закладів вищої освіти. Переважними є спілкування, діалог, безпосередня двостороння комунікація учня/учнів та їх батьків з комунікаторами – фахівцями, що проводять профорієнтаційну роботу. Профорієнтаційна робота закладів вищої освіти в ієрархії профорієнтаційних стратегій повинна бути на декілька порядків вище, оскільки її мета полягає не стільки у виявленні професійної придатності майбутнього абітурієнта, скільки в його інформуванні про ту чи іншу спеціальність, формуванні зацікавленості пропозицією, поглибленому знайомстві із сутністю професії та її перевагами, переконанні в правильності того чи іншого вибору, зрештою, спонуканні абітурієнта до здійснення потрібного вибору. Так, до індивідуальної профорієнтаційної роботи входять закріплення викладачів закладами загальної освіти регіону, залучення студентів до профорієнтаційної роботи, інформування про діяльність закладу, виготовлення друкованої продукції рекламного профорієнтаційного характеру. До групових форм належать: моніторинг майбутнього продовження навчання випускників шкіл, проведення Днів відкритих дверей, екскурсій тощо [1, с. 12].

Мультимедіа-технології відкривають принципово нові підходи до організації профорієнтаційного процесу. Мультимедіа – це спеціальна інтерактивна технологія, що забезпечує за допомогою технічних і програмних засобів роботу з анімованою комп'ютерною графікою й текстом, високоякісним звуком, нерухомими зображеннями та рухомих відео.

Мультимедіа – синтез трьох стихій: інформації цифрового характеру (тексти, графіка, анімація); аналогової інформації візуального зображення (відео, фотокартки, картини тощо); аналогової інформації звуку (мова, музика, інші звуки) [3].

Мультимедіа-технології – це потужні ресурси, що здатні забезпечити середовище для формування та розвитку ключових компетентностей майбутніх абітурієнтів, до яких належать перелічені інформаційна й комунікативна.

Мультимедійні технології забезпечують високу швидкість одержання необмеженого обсягу інформації про світ професій, галузей професійної діяльності та її аналітичної обробки; є універсальним засобом навчально-дослідницької діяльності абітурієнтів у всіх сферах фахової підготовки; дають змогу виконувати та частково автоматизувати інтелектуальні дії абітурієнтів (аналіз окремих аспектів змісту професійного самовизначення особистості, зіставлення вже існуючих даних, доповнення даних новою профорієнтаційною інформацією тощо); є потужним знаково-символічним засобом, який дозволяє інтерпретувати інформацію в максимально зручному для сприйняття вигляді (знаковому, символічному, графічному тощо) [2].

Можна порекомендувати такі основні підходи до організації профорієнтаційної роботи: застосування мультимедійних презентацій (про спеціальність, розповіді про успішних випускників, інтерв'ю з представниками спеціальності та викладачами кафедр), проведення інтерактивних освітніх днів відкритих дверей (скайп-зв'язок), проведення значної частини спілкування у формі ділових ігор, створення й підтримка сайтів навчальних закладів, широке використання методу спільних проєктів між абітурієнтами та студентами, використання електронної анкети абітурієнтів.

Використання мультимедіа в профорієнтаційній роботі через інтерактивність дає змогу структурувати та візуалізувати інформацію, підсилює мотивацію абітурієнтів, активізуючи їх пізнавальну діяльність, як на рівні свідомості, так і підсвідомості.

На сьогодні найбільш ефективним засобом комунікації визнано сайти в мережі Інтернет, що дозволяють користувачам створювати власні сторінки, демонструвати свою індивідуальність у різних формах та спілкуватися. Ця концепція спілкування близька молодим людям, у тому числі абітурієнтам, незалежно від того, у сільській чи міській місцевості вони проживають, тому може ефективно використовуватися з метою привернення уваги до професійної орієнтації [3].

У період стрімкого розвитку інтернет-технологій зміщення акценту на онлайн-методи профорієнтаційної роботи стає неминучим, що дозволить значно збільшити охоплення цільової аудиторії, донести адаптоване до потреб окремих сегментів цільової аудиторії інформаційно профорієнтаційне повідомлення, не обмежене часом і простором. Профорієнтаційна робота з використанням онлайн-методів повинна поєднуватися з профорієнтаційно-рекламними заходами, спрямованими на рекламу певної спеціальності, позиціонування навчального закладу в мережі Інтернет та іншими методами, характерними для маркетингових інтернет-кампаній [1, с. 13].

Серед завдань С. М. Гаріна, Н. Т. Тверезовська [1] відокремлюють: інформування широкого кола потенційних абітурієнтів та їх батьків стосовно наявності тих чи інших спеціальностей у закладі вищої освіти з формуванням зацікавленості, а потім – переконання в правильності того чи іншого вибору, зрештою, заохочення до вступу шляхом оголошення різного роду переваг. Передумовою онлайн-профорієнтації та профорієнтаційного рекламування слід вважати дослідження цільової аудиторії та її поведінки в мережі Інтернет, тобто формування «цифрового портрету» цільової аудиторії загалом та її сегментування за певними показниками. Одним із методів дослідження цільової аудиторії закладу вищої освіти може бути «портрет» абітурієнта минулорічних вступних компаній, для створення якого доцільно використовувати Google-форми як один з ефективних засобів збирання інформації. Для одержання більш широкого набору характеристик цільової аудиторії та її сегментів доцільно використовувати спеціальні інтернет-сервіси, які дають уявлення про онлайн-поведінку користувачів інтернету.

Кафедра інформаційної, бібліотечної та архівної справи Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв» активно використовує мультимедіа-технології, можливості соціальних мереж Фейсбук, Інстаграм, утворивши в них спільноти «МедіаБізнес#МФКНУКІМ» для реклами фаху, для оперативного розповсюдження інформації серед викладачів кафедри, студентів, обміну файлами, відео- й аудіоматеріалами навчального та наукового характеру, ТікТок – для створення та поширення відеофайлів.

Проводила інтерактивні дні відкритих дверей (скайп-зв'язок) з Олександрійським училищем культури, Міжвузівський вебінар «#МФ КНУКІМ#ЯКІСНА СУЧАСНА ЄВРОПЕЙСЬКА ОСВІТА#».

Використовувала метод спільних проєктів між абітурієнтами на студентами: «Селфі з книгою», «Інфо-Evolution або світське життя з кафедрою ІБАС», Шевченківські читання тощо.

На кафедрі щорічно проводять семінар «Освіта майбутнього: фокус на smart-компетенції» для керівників, викладачів, методистів, майстрів виробничого навчання зі спеціальностей «Оператор комп'ютерного набору, адміністратор», «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних». Обговорюють актуальні теми: «Компетенції та імідж сучасного викладача фахових дисциплін. Професійний тюнінг», «Smart-освіта як освіта нового типу для майбутніх фахівців інформаційної сфери», «Техніки проведення профорієнтаційної роботи кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи», «Використання мультимедійних технологій та соціальних мереж у профорієнтаційній роботі – вимоги часу», «Використання інтерактивних он-лайн сервісів в інформаційно-освітньому просторі» тощо.

Питання про профорієнтаційну роботу, її стан, результати, перспективні напрями постійно розглядають на засіданнях кафедри. Тривають пошуки нових форм, активізується й удосконалюється робота серед абітурієнтів для залучення їх до вступу до закладу на спеціальність. Проблеми та перспективи організації профорієнтаційної роботи спеціальності зумовлені потребами сьогодення. Усе гострішим стає питання формування контингенту студентів спеціальності. Одним з обов'язкових видів діяльності будь-якої випускової кафедри є розроблення й удосконалення рекламних профорієнтаційних матеріалів. Профорієнтаційна робота перебуває на постійному контролі. Це довготривала, цілеспрямована та злагоджена діяльність усього педагогічного колективу кафедри.

Таким чином, використання мультимедійних технологій та соціальних мереж у профорієнтаційній роботі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» приводить до позитивного ефекту і є результативним. Можливості сучасних технологій становлять основу ефективної стратегії розвитку сучасних освітніх систем загалом і професійної орієнтації зокрема.

IV. Висновки

Мультимедійні технології забезпечать інтеграцію різних видів діяльності в процесі профорієнтаційної діяльності, збагатять та розширять інформацію про майбутню спеціальність, суттєво поглиблюють кругозір майбутніх абітурієнтів, які цілеспрямовано обиратимуть інформаційну діяльність. Змістовне наповнення та форма подання профорієнтаційних матеріалів у мережі Інтернет повинні бути спрямовані на: наявність цікавих матеріалів, що популяризують ті чи інші спеціальності; конкурентоспроможність у результатах порівняльного аналізу; представленість конкретної інформації, яка сприятиме його реалізації; виконання консультативно-дорадчої функції; зорієнтованість на остаточне переконання сегментів цільової аудиторії в правильності вибору.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на вдосконалення методики використання мультимедійних засобів у профорієнтаційній роботі.

Список використаної літератури

1. Гаріна С. М., Тверезовська Н. Т. Он-лайн складова в профорієнтаційній роботі закладу вищої освіти. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*. 2018. № 9 (5). С. 10–25.
2. Фуштей О. В. Дідактичні можливості використання засобів мультимедіа в профорієнтаційній роботі класного керівника загальноосвітньої школи. URL: [http://C:/Users/Asus/Downloads/Nzvdpu_pp_2014_41_36%20\(1\).pdf](http://C:/Users/Asus/Downloads/Nzvdpu_pp_2014_41_36%20(1).pdf) (дата звернення: 24.03.2021).
3. Химиця Н. Інформаційно-комунікаційні технології у контексті профорієнтаційної роботи. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/14514/1/70_152-153_maket-ena-ntb%28099%29.pdf (дата звернення: 24.03.2021).
4. Шевченко Л. С. Застосування мультимедіа-технологій в освіті. URL: <https://vspu.edu.ua/faculty/imad/files/z/v-8.pdf#page=174> (дата звернення: 24.03.2021).

References

1. Harina, S. M., & Tverezovska N. T. (2018). On-line skladova v proforiyentatsiyniy roboti zakladu vyshchoyi osvity [On-line component in the career guidance work of a higher education institution]. *Humanitarni studiyi: pedahohika, psykholohiya, filosofiya*, 9 (5), 10–25 [in Ukrainian].
2. Fushtey, O. V. (2021). Dydaktychni mozhlyvosti vykorystannya zasobiv multymedia v proforiyentatsiyniy roboti klasnoho kerivnyka zahal'noosvitn'oyi shkoly [Didactics possibilities of the use of facilities are multimedia in work of class leader of general school]. Retrieved from [http://C:/Users/Asus/Downloads/Nzvdpu_pp_2014_41_36%20\(1\).pdf](http://C:/Users/Asus/Downloads/Nzvdpu_pp_2014_41_36%20(1).pdf) [in Ukrainian].
3. Khymytsya, N. (2021). Informatsiyno-komunikatsiyni tekhnolohiyi u konteksti proforiyentatsiynoyi roboty [Information and communication technologies in the context of career guidance work] Retrieved from http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/14514/1/70_152-153_maket-enantb%28099%29.pdf [in Ukrainian].
4. Shevchenko, L. S. (2021). Zastosuvannya multymedia-tekhnohoy v osviti [Application of multimedia technologies in education]. Retrieved from <https://vspu.edu.ua/faculty/imad/files/z/v-8.pdf#page=174> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 02.04.2021.

Received 02.04.2021.

Yermolayeva G. Multimedia Tools in Career Guidance Work with Future Applicants in the Field of Information Activity

The purpose of the study is to highlight multimedia technologies as one of the effective means of career guidance work with future applicants in the field of information activities in higher education institutions.

Research methodology. *The following methods were used in the study: descriptive (to indicate the theoretical foundations of the work); analysis and synthesis, structural (for generalization and systematization of the received data).*

Results. *It is established that the use of multimedia technology in career guidance work will significantly expand the coverage of the target audience, apply online marketing strategies to promote the proposal and adapt the forms and content of career guidance materials to its characteristics. Acceptable directions, forms, methods of career guidance work with the use of technologies at the Department of «Information, Library and Archival Affairs» of the Separate Subdivision «Mykolayiv Branch of the Kyiv National University of Culture and Arts» are outlined. The possibilities of modern technologies, in our opinion, represent the basis of an effective strategy for the development of modern educational systems in general, will enrich and expand information about future specialties, significantly deepen the horizons of future entrants who will purposefully choose information activities.*

Novelty. *The novelty of the obtained results is due to the fact that, despite the active interest of the scientific community in the use of multimedia technology as one of the effective means of career guidance work with future entrants in the field of information activity in higher education institutions, there are no serious generalizations considering this direction.*

Practical meaning. *The results of the study can be used during the introduction of multimedia tools in career guidance activities in higher education institutions.*

Key words: *career guidance work, multimedia technologies, higher education, entrants in the field of information activities.*

Ермолаева А. А. Мультимедийные средства в профориентационной работе с будущими абитуриентами сферы информационной деятельности

Цель исследования – осветить мультимедийные технологии как одно из эффективных средств осуществления профориентационной работы с будущими абитуриентами сферы информационной деятельности в высшей школе.

Методология исследования. *В ходе исследования использованы следующие методы: описательный (для указания теоретических основ работы); анализа и синтеза, структурный (для обобщения и систематизации полученных данных).*

Результаты. Установлено, что использование мультимедийных технологий в профориентационной работе позволит значительно расширить охват целевой аудитории, применить маркетинговые интернет-стратегии продвижения предложения, адаптировать формы и содержание профориентационных материалов к ее характеристикам. Определены приемлемые направления, формы, методы проведения профориентационной работы с использованием технологий на кафедре информационного, библиотечного и архивного дела Отдельного подразделения «Николаевский филиал Киевского национального университета культуры и искусств». Возможности современных технологий представляют основу эффективной стратегии развития современных образовательных систем в целом, обогащают и расширяют информацию о будущей специальности, существенно углубляют кругозор будущих абитуриентов, которые целенаправленно будут выбирать информационную деятельность.

Новизна. Новизна исследования обусловлена тем, что, несмотря на активный интерес научного сообщества к использованию мультимедийных технологий как одного из эффективных средств осуществления профориентационной работы с будущими абитуриентами сферы информационной деятельности в высшей школе, до сих пор нет серьезных обобщающих работ, посвященных рассмотрению этого вопроса.

Практическое значение. Результаты исследования могут быть использованы при внедрении мультимедийных средств в профориентационную деятельность в высшей школе.

Ключевые слова: профориентационная работа, мультимедийные технологии, высшее образование, абитуриенты сферы информационной деятельности.